

PROMOSYON, EŞANTİYON VE NUMUNE ÜRÜN TESLİMLERİNİN FATURA VEYA FATURA BENZERİ BELGEYE BAĞLANMASI GEREKİYOR

PROMOSYON, EŞANTİYON VE NUMUNE ÜRÜN TESLİMLERİNİN FATURA VEYA FATURA BENZERİ BELGEYE BAĞLANMASI GEREKİYOR

Güray ÖĞREDİK

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
Mazars&Denge Denetim YMM A.Ő.

www.muhasetr.com (24.08.2007)

Promosyon ürünlerin, numunelerin ve eşantyonların KDV karşısındaki durumu (50) seri numaralı KDV Genel Tebliđi ile açıklanmış ve teslimlerinde katma değer vergisi hesaplanmasına gerek olmayan bu ürünler için yüklenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılabileceği belirtilmişti.

Son zamanlarda, gerek mali müşavirlik sektöründe meslektaşlarımızdan duyulan ve gözlemlenen [11](#) gerekse çeşitli firmalardan iletilen bilgilere ve sorulara istinaden edinilen bilgilere göre; indirimine izin verilen katma değer vergisinin iade konusu yapılabilmesi ve kayıtlarda kabul edilmesi için bedelsiz promosyon, eşantyon ve numune ürünlerin tesliminin fatura veya fatura yerine geçen bir belgeye bağlanması şartına, (50) seri numaralı KDVG'T'nde ve ilgili diğer mevzuatta bu yönde açık ve kesin bir düzenleme olmamasına rağmen bazı vergi daireleri tarafından özel olarak dikkat edildiği gözlenmektedir. Bu nedenle, (50) seri numaralı KDVG'T'nde yazılı esaslara göre bedelsiz olarak ve bu nedenle katma değer vergisi hesaplamaksızın teslimi yapılan promosyon, numune ve eşantyon ürünleri için sevki irsaliyesi veya irsaliyeli fatura düzenlenmesinin **vebedel içermeyen söz konusu belgelere, teslimin içeriğine dair açıklayıcı bir not yazılmasının**, ileride oluşabilecek olası ihtilafları önleyeceği görüşündeyiz.

Promosyon olarak adlandırılan ürünler bilindiği gibi satışı yapılan esas ürünün/malın yanında, satışları arttırmak amacıyla pazarlama tekniği kapsamında bedelsiz olarak bir başka ürünün ya da aynı üründen bir veya bir kaçının daha bedelsiz olara müşteriye verilmesidir. Bu tarz teslimlerde bedelsiz olarak verilen malın KDV mevzuatı gereği faturada gösterilmesi "miktar iskontosu" şeklinde değil, "tutar iskontosu" şeklinde olmalıdır. Yani, 100 YTL'lik (A) Malının yanında ayrıca 10 YTL'lik (B) malı verilirse, fatura aşağıdaki gibi olmalıdır:

(A) Malı	100 YTL	
(B) Malı	10 YTL	

Toplam:	110 YTL	
İskonto	10 YTL	

KDV Matrahı	100 YTL	
KDV %18	18 YTL	

Toplam	118 YTL	
		=====

Promosyon ürün eğer, "miktar iskontosu" şeklinde gösterilirse, yani;

İlk şekil		İkinci şekil	
(A) Malı	100 YTL	(A) Malı	100 YTL
(B) Malı	10 YTL	(B) Malı	- 0-
Toplam	110 YTL	KDV Matrahı	100 YTL
Bedelsiz (B)		KDV %18	18 YTL
Malı	10 YTL	Toplam	118 YTL
KDV Matrahı	100 YTL		
KDV %18	18 YTL		
Toplam	118 YTL		

İşte bu noktada işletmeye ait bir malın bedelsiz işletme dışına çıkarılmasına izin vermeyen KDV Kanunu madde 27, faturada "miktar iskontosu" olarak bedelsiz mal şeklinde gösterilen bu teslim için, firmanın emsal bedel üzerinden KDV beyan etmeyerek vergi ziyasına sebebiyet olması sonucunu götürecektir. KDV Kanunu madde 27 aşağıdaki gibidir:

"Madde 27: Emsal bedeli ve emsal ücreti:

- 1. Bedeli bulunmayan veya bilinmeyen işlemler ile bedelin mal, menfaat, hizmet gibi paradan başka değerler olması halinde matrah işlemin mahiyetine göre emsal bedeli veya emsal ücretidir.*
- 2. Bedelin emsal bedeline veya emsal ücretine göre açık bir şekilde düşük olduğu ve bu düşüklüğün mükellefçe haklı bir sebeple açıklanamadığı hallerde de, matrah olarak emsal bedeli veya emsal ücreti esas alınır.*
- 3. Emsal bedeli ve emsal ücreti Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tespit olunur.*
- 4. Katma değer vergisi uygulaması bakımından emsal bedelin tayininde genel idare giderleri ve genel giderlerden mamule düşen hissenin bedele katılması mecburidir.*
- 5. Serbest meslek faaliyetleri için ilgili meslek teşekküllerince tespit edilmiş bir tarife varsa, hizmetin bedeli, bu tarifede gösterilen ücretten düşük olamaz"*

Tekrar konumuza dönecek olursak, promosyon, eşantyon ve numune ürünlerin belgelenmesi mevzuunda promosyon ürün teslimleri her şekilde vergi ve muhasebe uygulaması açısından fatura ve fatura benzeri belgeye bağlanmak zorundadır.

Asıl sorun eşantyon ve numune olarak adlandırılan bedelsiz ürünlerde söz konusudur.

Pek çok sektörde tanıtım çok önemlidir. Bunun yanı sıra gelenek ve göreneklerimize göre bayram ve yıl başı gibi özel günlerde işletmeler önemli müşterilerine veya tedarikçilerine ya da ilişkili oldukları diğer şirket, kurum ve kuruluşlara hediyelik bir çok değişik bedelsiz ürün göndermektedir. Bu ürünler bazı zamanlar çok değerli olabilmektedir.

Bilindiği gibi bir giderin vergi mevzuatı açısından kabul edilebilmesi bu giderin ticari hayat ile ilgili olması, genel kabul görmüş ticari teamüllere (miktar ve tutar olarak) uygun olması ve elbette belgeye bağlanması ile mümkündür.

İşletmeler genel olarak hediye veya numune olarak verecekleri bir ürün için kendi kayıtlarına giriş yapılırken fatura veya benzeri belge teminini yeterli görmektedirler. Oysa vergisel açıdan yapılacak bir incelemede bu bedelsiz ürünlerin gerçekten ticari teamüllere (miktar ve tutar olarak) uygun bir şekilde ve gerçekten ticari hayat açısından ilişkili olunan kişilere mi verildiğinin belgelenmesi istenebilecektir.

Bu konuda açık ve doğrudan bir Kanun metni veya düzenleme olmamakla birlikte, KVK ve GVK'nın gider kabul edilme şartlarına ilişkin maddeleri ile VUK'nun 3'üncü maddesinde yer alan "vergilendirmede vergiyi doğrudan olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır" hükmünden hareketle, işletmelerin bedelsiz teslimlerini gerçekten de ticari açıdan ilişkili oldukları kabul edilecek kişilere yapıp yapmadıklarını belgelenmek suretiyle ispatı istenebilir, düşüncesindeyiz.

Bu sebeple işletmeler, özel günlerde veya faaliyetleri gereği **eşantiyon ve numune teslimlerinde mutlak olarak irsaliye ve bedelsiz fatura yada irsaliyeli fatura düzenlemeleri, bu belgelerin ekinde ise yapılan teslimle ilgili gerekçeli bir nota** (Örneğin; eşantiyon veya numune verilen kişinin işletme ile alakası, neden böyle bir teslim yapıldığı..v.b.) **yer verilmesi ve karşı tarafından bu bedelsiz ürünleri teslim aldığına dair irsaliyede kaşe ve imzasının olmasının doğru olacaktır, düşüncesindeyiz.**

Bazı işletmeler, özellikle eşantiyon işlemini abartmakta, şirket ortaklarına ait şahsi harcamaları (giyim, süs eşyası, çiçek, elektronik malzeme ve ürün..v.b.) sanki işletme ile ticari çevreden alâkalı kişi ya da kişilere eşantiyon (hediye) ürün teslimi gibi göstermek amacıyla, gider faturasının arkasına ya da ekine müşteri ya da tedarikçi firmalardan birisinin veya yöneticisinin adı yazılmaktadır.

Bu gibi bir tespit, öncelikle (50) seri numaralı KDVG'T'nde yer alan miktar ve tutarsal açıdan ticari teamüllere aykırılık yönünden KDV indiriminin reddini, GVK Madde 40 açısından giderin ticari kazançla ilgili olmaması nedeniyle giderin reddinin ve hatta VUK Madde 30/4 açısından re'en takdire kadar gidecek bir eleştiri sürecini doğurabilir. Elbette burada kilit nokta yine "emsal" olarak alınacak "miktar ve tutarsal ticari teamül" olacaktır. İnceleme sonucunda çok somut bir veri olmasa bile, bu tarz harcamaların göze batacak kadar fazla olması, işletmenin dolaylı olarak diğer hesaplarının da daha detaylı incelenmesine de sebep olabilecektir.

Son olarak ise bu işlemlerin **muhasebe ve dönemsellik** boyutuna değinmek istiyoruz. Promosyon, eşantiyon veya numune olarak alınan mallara ait **gider faturaları asla doğrudan gider olarak kaydedilmelidir. Özellikle de yılın son birkaç günü tarihli olursa.** Öncelikle 157-Diğer Stoklar hesabında takip edilmeli ve yukarıda açıklandığı şekilde teslimleri belgeye bağlandıktan sonra, teslim tarihlerine göre ilgili gider hesabına çıkış kaydı yapılmalıdır.

[1] <http://www.vergiportali.com/Content.aspx?Type=BulletinD&Id=1665> (Erişim: 17.08.2007)